

ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับที่ดิน สำนักกฎหมาย

กลุ่มงานคดี

งานคดีปกครอง

ข้อ ๑. **คำถาม** ถ้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ศาลปกครองมีอำนาจไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าการมิได้ปฏิบัตินั้นไม่มีเหตุอันสมควร จะมีโทษอย่างไร

คำตอบ ศาลปกครองอาจสั่งปรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับเป็นค่าปรับทางปกครองไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท และศาลปกครองอาจแจ้งผู้บังคับบัญชาเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือสั่งการ หรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้ และแจ้งผลให้ศาลปกครองทราบ ถ้าบุคคลไม่ชำระค่าปรับ อาจถูกยึดทรัพย์สินเพื่อชำระค่าปรับ

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๗๕/๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙)

ข้อ ๒. **คำถาม** หลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม หมายถึง

คำตอบ หลักเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลซึ่งจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองมีโอกาสต่อสู้ป้องกันสิทธิของตน หรือเรียกร้องให้มีการบังคับตามสิทธิของตนได้ในฐานะที่ตนเป็นผู้ทรงสิทธิเช่น

การให้คู่กรณีมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในการพิจารณาทางปกครองได้

การให้คู่กรณีมีสิทธิได้ทราบข้อเท็จจริงและมีสิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

การให้คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องได้

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๒๓, ๓๐, ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๓. **คำถาม** ข้อยกเว้นใดที่ไม่ต้องระบุเหตุผลในคำสั่งทางปกครอง

คำตอบ เหตุผลเป็นที่รู้กันแล้ว

ต้องรักษาเป็นความลับ

เป็นกรณีเร่งด่วน

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๔. **คำถาม** วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หมายถึงอะไร

คำตอบ การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ รวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครอง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๕. **คำถาม** องค์ประกอบของ “คำสั่งทางปกครอง” ประกอบด้วย

คำตอบ ๑.คำสั่งนั้นต้องเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่

๒.คำสั่งนั้นต้องเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายฝ่ายเดียว

๓.คำสั่งนั้นต้องเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล

๔.คำสั่งนั้นต้องมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลเฉพาะกรณี

๕.คำสั่งนั้นต้องมีผลโดยตรงออกไปภายนอกฝ่ายปกครอง เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ

การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๖. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๖) ที่เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนออกคำสั่งทางปกครอง

คำตอบ ๑.การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การสั่งพักงาน หรือสั่งให้ออกจากงาน ไว้ก่อน หรือการให้พ้นจากตำแหน่ง

๒.การแจ้งผลการสอบหรือการวัดผลความรู้หรือความสามารถของบุคคล

๓.การไม่ออกหนังสือเดินทางสำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ

๔.การไม่ตรวจลงตราหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว

๕.การไม่ออกใบอนุญาตหรือการไม่ต่ออายุใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว

๖.การสั่งให้เนรเทศ

ที่มาของคำตอบ (ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๐)

ข้อ ๗. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองที่ไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองทำนองเดียวกับกฎ เพราะถือได้ว่าเป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอน และวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ได้แก่

คำตอบ ๑.คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง

๒.คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการตามมาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๘๗

๓.คำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองทั่วไป

๔.คำสั่งทางปกครองที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้เป็นที่สุด

๕.คำสั่งทางปกครองที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ฟ้องศาลได้ทันที

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง, มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๘. **คำถาม** การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง กรณีคำสั่งใดไม่ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ยื่นอุทธรณ์ต่อใคร และภายในกี่วัน

คำตอบ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๙. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้อันประกอบด้วย

- คำตอบ** ๑.ต้องระบุวัน เดือน ปีที่ทำคำสั่ง
๒.ระบุชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง
๓.มีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๐. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่เมื่อใด

คำตอบ เมื่อผู้นั้นได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองเป็นต้นไป

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๑. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองสามารถทำในรูปแบบใดได้บ้าง

คำตอบ ๑.เป็นหนังสือ หรือ

๒.วาจา หรือ

๓.โดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๒. **คำถาม** คำสั่งทางปกครองที่อาจุุทธหรือโต้แย้งต่อไปได้ ต้องระบุอะไรบ้าง

คำตอบ ๑.กรณีที่อาจุุทธหรือโต้แย้ง

๒.การยื่นคำอุุทธหรือคำโต้แย้ง

๓.ระยะเวลาสำหรับการอุุทธหรือโต้แย้ง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๓. **คำถาม** การอุุทธคำสั่งทางปกครองซึ่งไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี ต้องอุุทธหรือโต้แย้งภายในกี่วัน

คำตอบ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๔. **คำถาม** เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอุุทธคำสั่งทางปกครอง ต้องพิจารณาอุุทธและแจ้งให้ ผู้อุุทธทราบโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินกี่วัน

คำตอบ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำอุุทธ

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๕. **คำถาม** การที่เจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุุทธ ได้ส่งรายงานและความเห็นหรือเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาอุุทธต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกี่วัน

คำตอบ ภายใน ๓๐ วัน

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)

ข้อ ๑๖. **คำถาม** การจะขอให้พิจารณาใหม่ จะต้องมีเหตุอย่างไร

คำตอบ ๑. มีพยานหลักฐานใหม่

๒. เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะทำคำสั่งทางปกครองในเรื่องนั้น

๓. ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๑๗. **คำถาม** การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ ต้องยื่นภายในกี่วัน

คำตอบ ภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รู้เหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๑๘. **คำถาม** ความหมายของคำว่า “กฎ” ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำตอบ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙)

ข้อ ๑๙. **คำถาม** กระบวนการใดในการดำเนินคดีในศาลปกครอง ที่คู่กรณีไม่อาจขยายระยะเวลาได้

คำตอบ การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง

ที่มาของคำตอบ (ตามมาตรา ๓๙ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ คร. ๑๒๗/๒๕๖๒)

งานคดีแพ่งและอาญา

ข้อ ๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง นิติกรรมสัญญา

คำถาม นายหนึ่งต้องการกู้เงินจากนายสอง นายสองให้นายหนึ่งจดทะเบียนขายที่ดินโฉนดที่ดินให้นายสอง โดยไม่ได้มีการชำระราคาที่ดินในวันจดทะเบียน เพื่อให้นายสองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และนำโฉนดไปยืมเงินจากเพื่อนมาให้นายหนึ่ง เมื่อถึงวันนัดให้นายหนึ่งไปรับเงิน นายสองให้นายหนึ่งทำหนังสือสัญญาขายฝากโฉนดที่ดินคืนภายใน ๓ ปี ต่อมาอีก ๒ ปี นายหนึ่งนำเงินไปขอไถ่ที่ดินนายสองไม่ยินยอม อ้างว่านายหนึ่งได้ขายที่ดินนั้นให้นายสองโดยเด็ดขาดแล้ว นายหนึ่งจะฟ้องบังคับให้นายสองคืนที่ดินดังกล่าวได้หรือไม่

คำตอบ ได้ เพราะสัญญาขายไม่มีการชำระราคาเป็นเพียงนิติกรรมอำพราง

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๒ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๗๒ มาตรา ๔๐๖ ประกอบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๕/๒๕๒๗

ข้อ ๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง ซื้อขาย

คำถาม นายดำจดทะเบียนขายที่ดินพิพาทให้แก่นายเขียว โดยนายเขียวได้ทำสัญญาตกลงให้นายดำมีสิทธิซื้อที่ดินพิพาทคืนโดยไม่มีกำหนดเวลา ต่อมานายเขียวถึงแก่กรรม นายดำทราบว่านายขาวเป็นผู้จัดการมรดกนายเขียวนายดำจึงมีหนังสือบอกให้นายขาวโอนที่ดินพิพาทให้แก่ตนตามที่นายเขียวได้ทำสัญญาไว้ นายขาวเพิกเฉย นายดำจึงมาปรึกษาว่านายขาวจะต้องโอนที่ดินพิพาทคืนให้หรือไม่

คำตอบ ไม่ต้องคืนให้ เพราะเป็นเพียงข้อตกลงไม่ใช่สัญญาจะซื้อจะขาย

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๖๐ มาตรา ๔๕๖

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๑๕/๒๕๓๘

ข้อ ๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง มรดก พันัยกรรม

คำถาม นายจันอยู่กินกับนางมีนาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส มีบุตรด้วยกัน ๒ คน คือ นางเดือนและนางดาว ต่อมานางเดือนอยู่กินกับนายธันวาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส มีบุตรด้วยกันคือนายผจญ ต่อมานางเดือนและนายธันวาแยกทางกัน และนางเดือนไม่ยอมคืนดีด้วยนางเดือนได้ทำพินัยกรรมยกที่ดินให้นางดาว นางผจญจึงฆ่านางเดือนตาย นายผจญถูกจับและถูกจำคุกฐานเจตนาฆ่านางเดือน หลังจากนั้นนางมีนาถึงแก่ความตายโดยมีมรดกที่ดิน ๑ แปลง ผู้มีสิทธิรับมรดกของนางมีนาคือ

คำตอบ นางดาว

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๔๗๕ มาตรา ๑๖๐๖ มาตรา ๑๖๓๓

มาตรา๑๖๓๙ มาตรา ๑๖๔๒ มาตรา ๑๖๔๓

ข้อ ๔. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง ความสามารถ

คำถาม ผู้เยาว์ให้เช่าสังหาริมทรัพย์เป็นเวลาไม่เกินกี่ปีที่ไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล

คำตอบ ไม่เกิน ๓ ปี

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗๔ (๕)

ข้อ ๕. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง ครอบครองปรปักษ์

คำถาม นายเอ ครอบครองที่ดินมีโฉนดที่ดินแปลงหนึ่งโดยสงบเปิดเผย และเจตนาเป็นเจ้าของ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๙ นายเอถูกศาลสั่งจำคุกข้อหา เสพยาเสพติด จนถึงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ นายเอได้รับการปล่อยตัวและได้กลับมาอยู่ในที่ดินแปลงนี้ตามเดิมเรื่อยมา จนถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ ดังนี้ นายเอร้องครอบครองปรปักษ์ที่ดินแปลงนี้ได้หรือไม่

คำตอบ ได้ เพราะครอบครองเกิน ๑๐ ปี

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ มาตรา ๑๓๗๔

ข้อ ๖. ประมวลกฎหมายอาญา

คำถาม นางสาวลิซ่า นักวิชาการที่ดิน สำนักงานที่ดินแห่งหนึ่ง ถูกฟ้องคดีอาญาเนื่องจากการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ ต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง จะต้องส่งเรื่องให้ใครดำเนินการแก้ต่างคดี

คำตอบ อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญา

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๑๔ พรบ.องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๗. ประมวลกฎหมายอาญา

คำถาม นายทศ นักการภารโรงสำนักงานที่ดินแห่งหนึ่งเห็นว่า นายราม เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ จึงรับคำขอและจดทะเบียนให้ผู้ขอจำนวน ๕ ราย นายทศมีความผิดฐานใด

คำตอบ ผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๔

ข้อ ๘. ประมวลกฎหมายอาญา

คำถาม ความผิดอาญาฐานใดบ้างที่ต้องดำเนินการตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วย การดำเนินคดีอาญากับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๖๐

คำตอบ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ที่มาของคำตอบ .ประมวลกฎหมายอาญาระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญากับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา พ.ศ.๒๕๕๙

ข้อ ๙. ประมวลกฎหมายอาญา

คำถาม โทษตามประมวลกฎหมายอาญามีอะไรบ้าง

คำตอบ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิ้น

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘

กลุ่มงานความรับผิดชอบ

ข้อ ๑. คำถาม กรณีหน่วยงานของรัฐมีนิติสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกในฐานะคู่สัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น สัญญาฝากทรัพย์ สัญญาเช่า ฯลฯ ต่อมาคู่สัญญามีหนังสือเรียกให้ชดใช้เงินหรือฟ้องคดีให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อหน่วยงานของรัฐจ่ายเงินให้บุคคลภายนอกไปแล้วจะอาศัยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือหลักการใดพิจารณาว่า กรณีเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐหรือกระทำต่อบุคคลภายนอกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คำตอบ กรณีหน่วยงานของรัฐได้ทำสัญญากับบุคคลภายนอก แต่หน่วยงานของรัฐไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญา และต่อมาบุคคลภายนอกซึ่งเป็นคู่สัญญามีหนังสือถึงหน่วยงานของรัฐหรือฟ้องคดีต่อศาลให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก เมื่อหน่วยงานของรัฐจ่ายค่าเสียหายดังกล่าวจึงเป็นการจ่ายค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลสัญญา มิได้จ่ายค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดซึ่งเจ้าหน้าที่ได้กระทำต่อบุคคลภายนอกตามมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ.ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีจึงไม่ใช่เรื่องการกระทำความผิดอันจะต้องปฏิบัติตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ส่วนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐจะต้องผิดชอบจากการที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อการไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสัญญาหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป อย่างไรก็ตามหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

เพื่อให้ทราบว่ามีการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ เจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ และต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใด

ที่มาของคำตอบ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เรื่องเสร็จที่ ๗๕๗/๒๕๕๒

ข้อ ๒. คำถาม กรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำการทุจริตยกยอกเงินสดไป ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน แต่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดได้หลบหนีไปเมื่อจับกุมได้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ส่งสำนวนให้อัยการดำเนินการฟ้องคดีอาญา ต่อมาศาลมีคำพิพากษาให้ผู้กระทำผิดความผิดชดเชยค่าเสียหายเต็มตามจำนวนแล้ว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดที่หน่วยงานของรัฐแต่งตั้งขึ้นสามารถสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาบุคคลอื่นให้ร่วมรับผิดชอบในมูลละเมิดเพิ่มเติมได้หรือไม่

คำตอบ แยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี กรณีที่หนึ่ง หากหน่วยงานของรัฐได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหายแล้ว ย่อมไม่มีกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดจะต้องสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบเพิ่มเติมแต่อย่างใด กรณีที่สอง หากหน่วยงานของรัฐได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนบางส่วนหรือยังมิได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดสามารถสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมรับผิดชอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ (บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๘๑/๒๕๕๓)

ที่มาของคำตอบ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกับเจ้าหน้าที่อื่นเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ กรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบเต็มจำนวนแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๗๘๑/๒๕๕๓

ข้อ ๓. คำถาม นาย ก. ลูกจ้างบริษัท จ. จำกัด ร่วมกับร้อยตำรวจเอก อ. สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำหมายค้นจากศาลไปทำการค้นร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ของนางสาว ข. การค้นไม่พบงานอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ด้วยความเชื่อว่าร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ของนางสาว ข. มีการกระทำความผิดเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์จริง และต้องการมีผลงานเพื่อความดีความชอบในหน้าที่การงาน นาย ก. จึงร่วมกับร้อยตำรวจเอก อ. นำแผ่นวีซีดีและซีดีที่ละเมิดลิขสิทธิ์จำนวน ๑๐ แผ่น ที่บุคคลทั้งสองร่วมกันจับได้ในคดีอื่นวางไว้ในบริเวณที่ตรวจค้นแล้วอ้างว่าเป็นของกลางที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุ ซึ่งนางสาว ข. มีไว้เพื่อขายโดยรู้ว่าเป็นงานอันได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น นางสาว ข. ถูกฟ้องด้วยข้อหาดังกล่าว แต่ศาล ยกฟ้องเนื่องจากไม่เชื่อในพยานหลักฐานของโจทก์ ให้วินิจฉัยว่านางสาว ข. จะฟ้องเรียกนาย ก. บริษัท จ. จำกัด ร้อยตำรวจเอก อ. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายฐานละเมิดได้หรือไม่ หากบริษัท จ. จำกัด หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่นางสาว ข. ผู้เสียหายแล้วจะมีสิทธิไล่เบี้ยจากนาย ก. หรือร้อยตำรวจเอก อ. ได้หรือไม่

คำตอบ การกระทำของนาย ก. และร้อยตำรวจเอก อ. เป็นการจงใจกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เขาเสียหายแก่เสรีภาพและสิทธิในชื่อเสียง เป็นละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ นาย ก. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นางสาว ข. ในความเสียหายแก่เสรีภาพ

และชื่อเสียงของนางสาว ช. บริษัท จ. จำกัด นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับนาย อ. ลูกจ้างในผล แห่งละเมิดซึ่งได้กระทำไป ในทางการที่จ้างตามมาตรา ๔๒๕ แต่ชอบที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกจ้างได้ตามมาตรา ๔๒๖

สำหรับร้อยตำรวจเอก อ. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นกรณีต้องบังคับตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเป็นละเมิดที่เจ้าของรัฐได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ นางสาว ช. ต้องฟ้องสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐต้นสังกัดโดยตรงจะฟ้องร้อยตำรวจเอก อ. ไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ และเนื่องจากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดด้วยความจงใจ หน่วยงานของรัฐจึงอาจเรียกให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แก่หน่วยงานรัฐได้ โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความชอบธรรมตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๒๕, ๔๒๖

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘

ข้อ ๔. คำถาม ผู้เสียหายได้มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไว้แล้ว คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาตีของศาล ต่อมาผู้เสียหายเห็นว่าสามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สามารถทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ การที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาตีของศาล ถือได้ว่าผู้เสียหายเลือกใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณา เนื่องจากการที่ให้ทั้งหน่วยงานของรัฐและศาลพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดแตกต่างกันได้

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕, ๑๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในขณะที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลยุติธรรม เรื่องเสร็จที่ ๖๐๓/๒๕๕๑

ข้อ ๕. คำถาม การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรงตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๑ มีกำหนดอายุความหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๔๘

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐, ๔๔๘

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙

ข้อ ๖. **คำถาม** ร้อยตำรวจเอก ก. รับราชการสังกัดกองทัพบก ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการควบคุมดูแลกระบวนการรถบรรทุกขนย้ายวัตถุระเบิดจากกรุงเทพไปเก็บไว้ที่ค่ายทหารในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างขนย้ายปรากฏว่าวัตถุระเบิดมีการกระแทกกันเกิดระเบิดขึ้นอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้สะเก็ดระเบิดกระเด็นไปถูกรถยนต์นายแดงที่จอดอยู่ข้างทางได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น หากนายแดงประสงค์จะยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าว จะสามารถใช้สิทธิฟ้องผู้ใดได้บ้าง และจะต้องฟ้องต่อศาลใด

คำตอบ ร้อยตำรวจเอก ก. เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ได้ควบคุมดูแลการขนย้ายวัตถุระเบิดตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ถือว่ากระทำการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเกิดการระเบิดทำให้รถยนต์ของนายแดงได้รับความเสียหาย นายแดงจึงสามารถฟ้องกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐและมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบผู้เสียหาย ในผลแห่งละเมิดอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในสังกัด แต่นายแดงไม่มีสิทธิฟ้องร้อยตำรวจเอก ก. ให้รับผิดชอบได้

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ และเนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาจึงอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๓)

ข้อ ๗. **คำถาม** กรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ใบรับคำขอค่ากล่าวจะต้องทำในรูปแบบใด

คำตอบ ใบรับคำขอต้องเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว การที่ผู้เสียหายส่งคำขอทางไปรษณีย์และได้รับใบตอบรับของทางไปรษณีย์เป็นเพียงหลักฐานทางไปรษณีย์ว่าได้มีการส่งของเอกสารทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับแล้วเท่านั้น มิได้บ่งบอกว่าเอกสารในซองที่ถึงผู้รับเป็นเอกสารอะไร ดังนั้น จึงยังมีอาจถือได้ว่าใบตอบรับของทางไปรษณีย์เป็นใบรับคำขออันเป็นหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกให้

ที่มาของคำตอบ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๙๑/๒๕๔๗

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗/๒๕๕๒

ข้อ ๘. **คำถาม** ในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีหนึ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบได้เสียชีวิตแล้ว หน่วยงานของรัฐจะสามารถออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการได้หรือไม่

คำตอบ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบได้เสียชีวิตแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถใช้สิทธิเรียกร้องให้ทายาทของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๕๙๙, ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙, ๑๖๐๐

ข้อ ๙. คำถาม กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งราชการแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

คำตอบ แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจะออกจากราชการหรือพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เพราะเกษียณอายุ ราชการไปแล้วก็ตาม ก็ยังไม่พ้นความรับผิดในผลแห่งละเมิดที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ ยังคงมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบดังกล่าวชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและมีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนแก่ทางราชการได้

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๒
คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๗/๒๕๔๖, ๑๕๔/๒๕๔๗

ข้อ ๑๐. คำถาม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของคณะกรรมการฯ ไว้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ ข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของคณะกรรมการฯ ไว้ คงกำหนดเพียงแต่จำนวนและที่มาของคณะกรรมการฯ ซึ่งกำหนดให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจาก เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร สำหรับหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดดังกล่าวจึงต้องนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๑๑. คำถาม กรณีหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ต่อมาคณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบสวนว่ามีผู้กระทำความผิดหลายคน แต่ในส่วนการพิจารณาความเสียหายว่าต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนเท่าใดให้รอผลคำพิพากษาของศาลก่อน ภายหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด หน่วยงานของรัฐจะต้องส่งสำเนาคำพิพากษาถึงที่สุดดังกล่าวไปให้คณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดรายใดจะต้องชดใช้เท่าใดด้วยหรือไม่ หรือสามารถถือได้ว่าคณะกรรมการฯ ได้จัดทำผลการสอบข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการฯ สมบูรณ์มาแล้วตั้งแต่การรายงานครั้งแรก

คำตอบ คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ดำเนินการตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คือสอบข้อเท็จจริงว่ามีการทำละเมิดหรือไม่ เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ถ้ามีหลายคนผู้ต้องรับผิดชอบประกอบด้วยบุคคลใดบ้างและแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบคนละเท่าใด ฯลฯ กรณีดังกล่าวเมื่อคณะกรรมการฯ รายงานในครั้งแรก ยังไม่ได้พิจารณาว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนคนละเท่าใด จึงจำเป็นต้องส่งสำเนาคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลไปให้คณะกรรมการฯ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดตลอดจนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้ให้แก่ทางราชการ

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๑๒. คำถาม ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐทราบแน่ชัดแล้วว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดที่ต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนคือผู้ใด ทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดดังกล่าวยินยอมชดเชยคำสินไหมทดแทนคืนให้แก่ทางราชการ หน่วยงานของรัฐยังคงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสำหรับกรณีดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่ามีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นหรือไม่ มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนเท่าใด ฯลฯ กรณีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่แน่ชัดในทุกเรื่องเกี่ยวกับเหตุแห่งการละเมิดแล้ว หน่วยงานของรัฐจึงไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอีกแต่ประการใด

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีไปรษณีย์ภัณฑ์สูญหาย เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๔๓

ข้อ ๑๓. คำถาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยและความรับผิดชอบ การสอบสวนทั้งสองกรณีจะสามารถดำเนินการโดยคณะกรรมการคณะเดียวกัน ได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ เมื่อกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนทางวินัย และการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินการในแต่ละกรณี กล่าวคือ การสอบสวนทางวินัยให้เป็นไปตามกฎ ก.พ. ที่ออกตามความพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ขณะที่การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม การแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้ดำเนินการสอบสวนมูลความผิดในทั้งสองกรณี จึงต้องแยกเป็นสองคำสั่งและดำเนินการไปตามกฎหมายแต่ละฉบับ

ที่มาของคำตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

บันทึกความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องเสร็จที่ ๙๖/๒๕๔๙

ข้อ ๑๔. คำถาม กรณีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับ ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับ การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดในกรณีดังกล่าวจะบังคับตามกฎหมายใด อย่างไร

คำตอบ ๑. ในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ความรับผิดทางละเมิด สิทธิไต่เบี่ย ความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม เป็นไปตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยเรื่องละเมิด ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะที่มีการกระทำละเมิด

๒. ในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ เช่น ขั้นตอนการแต่งตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริง การพิจารณาสั่งการของผู้มีอำนาจสั่งการ การรายงานกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ การแจ้งการพิจารณาให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๘๐/๒๕๔๐

ข้อ ๑๕. คำถาม กรณีที่หน่วยงานของรัฐแพคคี และได้خذใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว สิทธิที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวจะเรียกให้เจ้าหน้าที่خذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการจะต้องเป็นกรณีใด และมีอายุความหรือไม่ ตลอดจนเริ่มนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด

คำตอบ หน่วยงานของรัฐจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการได้ ถ้าหากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้วางเงินเพื่อชำระหนี้ต่อศาล

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘, ๙

ข้อ ๑๖. คำถาม กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐเป็นเงินจำนวนหนึ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องชำระดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในหนี้เงินจำนวนดังกล่าวด้วยหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการคำนวณดอกเบี้ยในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไว้ การคำนวณดอกเบี้ยจึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไป คือนับแต่วันทำละเมิด และให้คำนวณดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การเรียกค่าเสียหายกรณีอาวุธปืนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติสูญหาย เรื่องเสร็จที่ ๕๖๒/๒๕๔๕

ข้อ ๑๗. คำถาม ในการวินิจฉัยสั่งการ ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด มีอำนาจวินิจฉัยความเห็นโดยแตกต่างจากความเห็นของคณะกรรมการฯ ได้หรือไม่

คำตอบ ในการวินิจฉัยสั่งการ ผู้แต่งตั้งมีอำนาจวินิจฉัยได้โดยไม่จำเป็นต้องผูกมัดอยู่กับความเห็นของคณะกรรมการ โดยมีความเห็นเป็นอย่างอื่นได้ เช่น อาจจะมีความเห็นให้มีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้นหรือน้อยลง หรือไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเลยก็ได้ ซึ่งเป็นดุลยพินิจของผู้แต่งตั้งที่จะกระทำได้

ที่มาของคำตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๖ วรรคสาม

ข้อ ๑๘. คำถาม เมื่อกระทรวงการคลังได้ตรวจสอบพิจารณาสำนวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และแจ้งความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐแล้ว ความเห็นของกระทรวงการคลังดังกล่าวมีผลผูกพันให้หน่วยงานของรัฐต้องมีคำสั่งตามความเห็นนั้นหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การที่หน่วยงานของรัฐวินิจฉัยสั่งการตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหายนั้น คำวินิจฉัยดังกล่าวของหน่วยงานของรัฐไม่ถือเป็นเด็ดขาด เพราะเป็นการวินิจฉัยในเบื้องต้นซึ่งไม่ผูกพันกระทรวงการคลัง และกระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่ที่จะวินิจฉัยตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยเมื่อกระทรวงการคลังมีความเห็นเช่นใดแล้ว ความเห็นของกระทรวงการคลังผูกพันหน่วยงานของรัฐให้ต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ที่มาของคำตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีสำนักงานอัยการสูงสุดอนุมัติให้เอกชนจัดทำร้านสวัสดิการ เรื่องเสร็จที่ ๔๒๒/๒๕๕๓

ข้อ ๑๙. คำถาม เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะแจ้งคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดนั้นทราบได้หรือไม่

คำตอบ การผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนจะกระทำได้อีกต่อเมื่อทราบจำนวนค่าสินไหมทดแทน และทราบบุคคลที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นที่แน่นอนแล้ว กล่าวคือ การผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนจะกระทำต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐที่เสียหายแจ้งคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดทราบแล้ว ตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนไม่อาจกระทำได้ก่อนที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจะแจ้งคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดทราบ

ที่มาของคำตอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีสำนักงานคณะกรรมการการ

ประถมศึกษาแห่งชาติขอหารือเรื่อง การประนีประนอมยอมความและการผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน)
เรื่องเสร็จที่ ๘๔๕/๒๕๕๒

ข้อ ๒๐. คำถาม กรณีที่กรมที่ดินมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดแทนอธิบดีกรมที่ดิน และต่อมาคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว จังหวัดจะต้อง จัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริง ความเห็นของคณะกรรมการฯ และผลการวินิจฉัยสั่งการ พร้อมทั้งเอกสาร ที่เกี่ยวข้องไปให้อธิบดีกรมที่ดินในฐานะผู้มอบอำนาจพิจารณาตรวจสอบก่อนส่งสำนวนไปให้ กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) พิจารณาหรือไม่

คำตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาตรวจสอบการ ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐต่างๆ ไว้เป็นที่ชัดเจนแล้ว ประกอบกับเป็นกรณีที่อธิบดีกรมที่ดินได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ จึงมีหน้าที่ในการ จัดส่งสำนวนรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง ความเห็นของคณะกรรมการฯ และผลวินิจฉัยสั่งการ ไปให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) เพื่อตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ โดยไม่จำเป็นต้องส่ง สำนวนการสอบข้อเท็จจริงไปให้อธิบดีกรมที่ดินตรวจสอบก่อนที่จะจัดส่งไปให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ของทางราชการในการติดตาม กำกับ ดูแล ผลของการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ในกรณีดังกล่าว ตลอดจนการบังคับคดีให้อยู่ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรมที่ดินจึงได้วางแนวทางปฏิบัติ ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวพร้อมส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปให้กรมที่ดินทราบด้วย ในทุกกรณี

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทาง ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๒๑. คำถาม การที่จะถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน “ในวันที่วินิจฉัย สั่งการ” เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามรายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จะถือเอาวันใดเป็นวันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำตอบ การถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน จะต้องพิจารณาจาก ข้อเท็จจริงของแต่ละกรณี เช่น วันที่ลงนามเห็นชอบตามรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หรือการลงนามทำหนังสือรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงว่า “ทราบ” และ “ดำเนินการตามขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติ” ก็ถือได้ว่าการวินิจฉัยสั่งการแล้ว จึงถือว่ารู้ถึงการละเมิดและ รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบในวันที่ลงนามนั้น ส่วนกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสั่งการให้เร่งรัดดำเนินการ “เรียกเงินคืนจากเจ้าหน้าที่” แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด แต่อย่างใด หรือกรณีคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแล้ว แต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งให้ทบทวน

ความเสียหายและสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ใหม่ ยังไม่อาจถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๘๓๓/๒๕๖๐, อ.๓๕๑/๒๕๕๙, อ.๘๔๔/๒๕๖๒ และ อ.๕๐๖-๕๑๓/๒๕๕๘ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๒๕๙/๒๕๕๘

ข้อ ๒๒. คำถาม กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยคณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบสวนแก่ผู้แต่งตั้งร่วมคนหนึ่งคนใด และผู้แต่งตั้งร่วมคนนั้นได้วินิจฉัยสั่งการแล้วว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเงินเท่าใด จะถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบเมื่อใด

คำตอบ กรณีดังกล่าวต้องถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว อายุความสองปีตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเริ่มนับ ส่วนตามข้อ ๒๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเพียงขั้นตอนการปฏิบัติของทางราชการที่กำหนดให้ผู้แต่งตั้งต้องร่วมวินิจฉัยสั่งการก่อนที่จะเสนอความเห็นไปยังกระทรวงการคลังเท่านั้น มิได้มีผลทำให้วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๐๕/๒๕๖๐

ข้อ ๒๓. คำถาม กรณีเจ้าหน้าที่ทุจริตยกยอกเงินค่าธรรมเนียมของสำนักงานที่ดินจังหวัดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีการดำเนินการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่เจ้าหน้าที่ดังกล่าว หรือมีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงแก่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแล้ว จะถือได้ว่าหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้วจากรายงานการสอบสวน หรือการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่

คำตอบ การรู้จากรายงานการสอบสวนที่จะถือว่าหน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนและเริ่มนับอายุความสองปี จะต้องเป็น “รายงานการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด” หรือรายงานการสอบสวนซึ่งระบุถึงความเสียหายและผู้ต้องรับผิดทางแพ่ง แต่ไม่รวมถึงรายงานการสอบสวนทางวินัย หรือรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เสนอความเห็นว่ามีมูลว่าเจ้าหน้าที่กระทำความผิดวินัย และไม่อาจถือได้ว่ารู้นับแต่วันที่ออกคำสั่งลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ เพราะกระบวนการลงโทษทางวินัยกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายในผลของกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยการสอบสวนทางวินัยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาตัวผู้รับผิดทางวินัย ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดทางละเมิด ทั้งการกระทำความผิดวินัยอาจจะยังไม่ถึงขนาดเป็นการละเมิดก็ได้ บุคคลที่จะต้องรับโทษ

ทางวินัยจึงอาจจะไม่ใช่บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบในทางแพ่งเสมอไป เช่น การบกพร่องต่อหน้าที่ราชการซึ่งจะต้องรับผิดชอบทางวินัย อาจไม่เข้าเกณฑ์ความรับผิดชอบทางแพ่งฐานละเมิดก็ได้

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๑๕๔/๒๕๔๘ และ ๓๐๑/๒๕๖๒ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๐๖๖/๒๕๕๘, อ.๒๐๖๘/๒๕๕๙, อ. ๘๔๔/๒๕๖๒ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๗๓๑๖/๒๕๕๕, ๘๔๑๔/๒๕๕๒

ข้อ ๒๔. คำถาม การขึ้นมูลความผิดอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่กระทำความผิดอาญาตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เมื่อหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายได้รับแจ้งจะถือว่าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

คำตอบ การขึ้นมูลความผิดอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ฐานความผิดอาญาตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด อันเป็นการกระทำที่ต้องมีเจตนากระทำความผิดโดยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ย่อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความผิดทางละเมิดจนถึงขนาดที่เป็นการกระทำความผิดได้ด้วย จึงถือได้ว่าการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่ได้รับความแจ้งมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อายุความสองปีในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ดังกล่าว และในกรณีของคณะกรรมการฯ ป.ป.ท. ก็เป็นกรณีทำนองเดียวกัน

ที่มาของคำตอบ ข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๔๒๖/๒๕๔๖ และ ๕๒๕/๒๕๖๓

ข้อ ๒๕. คำถาม นายหวังมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงิน ได้ทุจริตยักยอกเงินในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึง ๒๕๕๐ รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งต่อมาวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ นายหวังได้นำเงินมาชำระคืนเต็มจำนวนแล้ว มีผลทำให้หนี้เป็นอันระงับและไม่อาจเรียกให้นายหวังชำระดอกเบี้ยของเงินดังกล่าวหรือไม่

คำตอบ กรณีความรับผิดในมูลหนี้ละเมิดนั้น มีความรับผิดในส่วนของการดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายในมาตรา ๒๒๔ และมาตรา ๒๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ให้คิดดอกเบี้ยในหนี้เงินอันเกิดแต่มูลละเมิดนับแต่เวลาที่ทำการละเมิด ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดตามข้อ ๒.๒ ของหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว.๑๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้องและกรณีกระทำความผิดทางละเมิด ก็กำหนดให้ส่วนราชการเรียกให้เจ้าหน้าที่ซึ่งจงใจทุจริตยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการไปและมีมูลความผิดทางอาญาด้วย ชำระดอกเบี้ย

ของเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องชดใช้ตั้งแต่วันที่กระทำการทุจริต ความรับผิดในการชำระดอกเบี้ยในมูลละเมิด จึงเป็นไปโดยผลของกฎหมายและหลักเกณฑ์ของทางราชการ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่เสียหายไม่อาจใช้ดุลยพินิจ พิจารณาเป็นอย่างอื่นไปได้ ดังนั้น แม้ว่านายหวังจะนำเงินมาชำระคืนให้แก่ทางราชการครบตามจำนวนเงิน ที่ได้ยกออกไปแล้ว แต่ก็ยังไม่อาจถือว่าเป็นการชำระหนี้ครบถ้วน และไม่มีผลทำให้หนี้เป็นอันระงับและความรับผิด ในมูลละเมิดสิ้นสุดลง เพราะยังไม่มี การชำระในส่วน ของดอกเบี้ยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและหลักเกณฑ์ ของทางราชการ จึงต้องเรียกให้นายหวังชำระดอกเบี้ยของเงินที่ทุจริตโดยคิดดอกเบี้ยจากจำนวนเงินที่ทุจริตไป ตั้งแต่วันที่นำเงินไปจนถึงวันที่นำเงินมาชำระคืนแก่ทางราชการ

ที่มาของคำตอบ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว.๑๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๖๑๙/๒๕๖๓

ข้อ ๒๖. คำถาม กรณีเกิดความเสียหายแก่เทศบาลหนึ่ง นายกเทศมนตรีจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ผลการสอบสวนปรากฏว่านายกเทศมนตรีเป็นผู้หนึ่งที่ต้องรับผิดชอบด้วย นายกเทศมนตรีเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิด ประกอบกับผู้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ จะต้องออกคำสั่งให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายต่อไป จึงเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณา ทางปกครองเป็นคู่กรณีเอง ตามมาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงได้มีคำสั่งใหม่ให้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ชุดเดิมให้ทำการสอบสวนต่อไป ต่อมาคณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบสวนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณา แล้วเห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการฯ และรายงานผลการการสอบสวนให้กระทรวงการคลังทราบ กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดรับผิดชอบ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่นายกเทศมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบ ปัญหาว่านายกเทศมนตรีในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ที่ได้รับความเสียหาย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ครึ่งล่าสุด จะเป็น ผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำตอบ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงิน ส่วนการที่ข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดดำเนินการ เพื่อออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น มีประเด็นต้องพิจารณาว่า ผู้แต่งตั้งจะมีอำนาจตามกฎหมายที่จะออก คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

สามารถแยกพิจารณาเป็นสองกรณี ได้แก่

กรณีที่หนึ่ง หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้แต่งตั้งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ซึ่งเป็น กรณีทั่วไปตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีนี้ผู้แต่งตั้งย่อมมีอำนาจในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายที่จะออกคำสั่ง ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรณีที่สอง หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้แต่งตั้งไม่ใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายแต่เป็นบุคคลอื่น เช่น กรณีตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการแทนหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ กรณีนี้ย่อมต้องแปลข้อความข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในแนวทางที่สอดคล้องกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท โดยแปลความว่า การที่ข้อ ๑๘ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น มุ่งหมายเพียงให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไป ยังคงต้องเป็นหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวเทศบาลในฐานะหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจึงมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไปตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๘ ข้อ ๑๒ และ ข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ ๓๓๕/๒๕๕๐

ข้อ ๒๗. คำถาม ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในลักษณะใดจึงจะอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และได้กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่

คำตอบ การที่จะพิจารณาว่าลูกจ้างคนใดเป็น “เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และได้กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่อง มีการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่าง ๆ หรือลูกจ้างประจำหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประเภทนี้ มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความรับผิดในมูลละเมิดของลูกจ้างประเภทนี้ย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้จ้างให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน ไม่ว่าจะมิสัญญาจ้างหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ของบุคคลดังกล่าวกับหน่วยงานของรัฐที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามข้อตกลงใน

สัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากถูกจ้างกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดทางละเมิดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๓๕/๒๕๕๐

ข้อ ๒๘. คำถาม นายดำได้ยักยอกเงินของทางราชการในการกระทำตามหน้าที่ไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่หน่วยงานของรัฐเพิกถอนเรื่องจากการตรวจสอบเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนี้ จะสามารถดำเนินการอย่างใด กับนายดำเพื่อให้ชำระเงินมาชดใช้คืนให้แก่ทางราชการ

คำตอบ กรณีความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมาย ลักษณะอาญาและมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องทางแพ่งตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีย่อนำอายุความทางอาญาที่ยาวกว่านั้นมาใช้บังคับได้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกรณีดังกล่าวของนายดำเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ มีอายุความ ๒๐ ปี แต่ถ้าความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำที่มีโทษทางอาญาหรือเจ้าหน้าที่มิได้ถูกดำเนินคดีอาญา หน่วยงานของรัฐจะอ้างอายุความอาญามาเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้ หรือหากจะมีการดำเนินคดีอาญาแก่เจ้าหน้าที่แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง ก็ไม่อาจนำอายุความอาญาที่ยาวกว่ามาบังคับใช้ได้ รวมทั้งกรณีที่มีการฟ้องคดีอาญาแล้วแต่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้วก่อนที่ยื่นฟ้องคดีแพ่ง สิทธิฟ้องคดีแพ่งย่อมมีอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่อาจใช้อายุความอาญาที่ยาวกว่าได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ อายุความอาญาที่ยาวกว่า ย่อมใช้กับเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดอาญาเท่านั้น ไม่รวมถึงเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากการทุจริต แต่รับผิดชอบในฐานะที่กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง การเรียกให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดใช้ค่าสินไหมทดแทนย่อมอยู่ภายใต้อายุความสองปีตามมาตรา ๑๐ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิใช่ อายุความอาญาที่ยาวกว่าเช่นเดียวกับกรณีเจ้าหน้าที่ทุจริต ซึ่งอายุความที่ยาวกว่านี้นำมาใช้กับกรณีที่หน่วยงานของรัฐใช้สิทธิเรียกร้องโดยวิธีออกคำสั่งทางปกครองให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วย โดยได้มีการเริ่มดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ในความผิดอาญา แม้จะยังไม่มีฟ้องคดีอาญา หากออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในยี่สิบปีนับแต่วันทำละเมิด ย่อมเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องภายในอายุความแล้ว

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๑ วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๖๔๑/๒๕๕๓ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๙๒/๒๕๖๐, คผ.๑๒๕/๒๕๖๒ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๑๗/๒๕๕๙, อ.๓๒๐/๒๕๖๐, อ.๓๖๘/๒๕๖๐, อ.๘๗๗/๒๕๖๑ และ อ.๘๗๘/๒๕๖๑ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๓๔๐๔/๒๕๕๒

ข้อ ๒๙. คำถาม อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องด้วยวิธีการฟ้องคดีต่อศาลภายหลังออกคำสั่งทางปกครองให้ใช้เงินได้กำหนดไว้อย่างไร

คำตอบ กรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่เจ้าหน้าที่ไม่ยินยอมชำระเงิน และหน่วยงานของรัฐมีปัญหาขัดข้องในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง จึงฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้อง ถือว่าเป็นการกระทำอันใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดีตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๕) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีผลให้อายุความสองปีหรือหนึ่งปี แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สะดุดหยุดลงในวันที่มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนหน้านั้นไม่นับเข้าในอายุความ โดยอายุความที่ได้สะดุดหยุดลงเมื่อมีการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินจะเริ่มนับใหม่เพื่อพ้นกำหนดเวลาที่ระบุในคำสั่งและเจ้าหน้าที่ไม่ยินยอมชดใช้เงิน หรือเมื่อครบกำหนดเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่มาลงนามรับสภาพหนี้ หรือหากคำสั่งมีได้ระบุกำหนดเวลาชดใช้เงินไว้ ก็ต้องเทียบเคียงกำหนดเวลาเก้าสิบวันในการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกำหนดเวลาพอสมควรให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน อายุความจึงเริ่มนับใหม่เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๕) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คป.๑๔๘/๒๕๖๒, ๓๗๕/๒๕๕๘, ๑๑๔/๒๕๖๐ และ คผ.๘๖/๒๕๖๓ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๖๙๘/๒๕๖๒

ข้อ ๓๐. คำถาม กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้อยู่ในข่ายเป็นผู้กระทำละเมิดได้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นภายหลังเมื่อเหตุละเมิดเกิดขึ้นแล้ว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

คำตอบ การพิจารณาว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้อยู่ในข่ายเป็นผู้กระทำละเมิดได้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นภายหลังเมื่อเหตุละเมิดเกิดขึ้นแล้ว นั้น การพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด จะต้องพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ในข่ายเป็นผู้กระทำละเมิดเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งใด ในขณะที่กระทำละเมิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ในขณะนั้น จึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แม้ต่อมาจะปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้โอนย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นแล้วก็ตาม การโอนย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นภายหลังเมื่อเหตุละเมิดเกิดขึ้นแล้วไม่ทำให้อำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้สิ้นสุดลง และไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นนั้นเข้ามาเป็นหน่วยงานที่จะร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดด้วย

ที่มาของคำตอบ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๒๑๙/๒๕๕๐ และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๕๙/๒๕๕๖

ข้อ ๓๑. คำถาม เมื่อได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ชำระ จะต้องดำเนินบังคับทางปกครองภายในระยะเวลาเท่าใด อย่างไร

คำตอบ หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินต้องดำเนินการบังคับทางปกครอง เช่น ยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุด โดยคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินจะเป็นที่สุด ดังนี้

๑. ไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองภายในระยะเวลาอุทธรณ์ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยชอบแล้ว แต่ไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว ตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์แล้ว คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินถือว่าเป็นที่สุดแล้ว อายุความการดำเนินการบังคับทางปกครองสิบปีจึงเริ่มนับ

๒. กรณีมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในระยะเวลาอุทธรณ์ และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในระยะเวลาการฟ้องคดี ตามนัยมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินถือว่าเป็นที่สุดแล้ว อายุความการดำเนินการบังคับทางปกครองสิบปีจึงเริ่มนับ

๓. ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษายกฟ้อง หรือเพิกถอนคำสั่งบางส่วน และคดีถึงที่สุดแล้ว ในแต่ละชั้นศาลแล้วแต่กรณี คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินถือว่าเป็นที่สุดแล้ว อายุความการดำเนินการบังคับทางปกครองสิบปีจึงเริ่มนับ

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙, มาตรา ๖๓/๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๓๒. คำถาม กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ผู้ใดจะมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

คำตอบ เดิมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๔๔, ๑๕๔/๒๕๔๘ และ ๒๕๙/๒๕๕๓ ได้มีแนวความเห็นไว้ว่า แม้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐคนใหม่จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิด แต่ก็ต้องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เพราะต้องพิจารณาถึง “ตำแหน่ง” ของผู้กระทำละเมิดเป็นสำคัญ (มิใช่พิจารณา “ตัวบุคคล”) อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับเปลี่ยนแนวความเห็นไว้ว่า กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้กระทำละเมิดได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐคนใหม่มิได้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐคนใหม่ย่อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว หัวหน้าหน่วยงานของรัฐคนใหม่คนใหม่หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

ที่มีได้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่จะสอบข้อเท็จจริง ย่อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ดังนี้ แนวความเห็นใหม่จึงเป็นการให้ความสำคัญกับ "ตัวบุคคล" มิใช่ตำแหน่งของผู้กระทำละเมิด ปัจจุบันในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด หน่วยงานของรัฐจึงต้องยึดถือแนวความเห็นใหม่ ส่วนเรื่องเสร็จตามแนวความเห็นเดิมในประเด็นนี้ย่อมไม่อาจนำมาใช้อ้างอิงได้อีกต่อไป

ที่มาของคำตอบ ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๒/๒๕๕๘

กลุ่มงานให้คำปรึกษาและร่างกฎหมาย สำนักกฎหมาย

ข้อ ๑. คำถาม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย (กระบวนการก่อนการตรากฎหมาย) มีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

คำตอบ

องค์ประกอบที่ ๑ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การเสนอร่างกฎหมายต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายและต้องวิเคราะห์โดยมีข้อมูลและเอกสารหลักฐานประกอบชัดเจนว่าไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น คำนึงถึงภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชน รวมทั้งไม่สามารถใช้มาตรการหรือวิธีการอื่นใด นอกจากการตราเป็นกฎหมาย

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

องค์ประกอบที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง นำหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ผ่านระบบกลางทางกฎหมาย “www.law.go.th” และจะใช้วิธีอื่นใดด้วยก็ได้ เช่น การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐนั้น การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น เป็นต้น ทั้งนี้ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน โดยต้องประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ที่มาของคำตอบ มาตรา ๑๓, ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

องค์ประกอบที่ ๓ การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย โดยนำเสนอผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย พร้อมทั้งเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมายผ่านระบบกลางและวิธีการอื่นใดด้วยก็ได้ เพื่อให้ประชาชนทราบ ซึ่งการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ จะต้องใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย อธิบายหรือนำเสนอข้อมูลอย่างกระชับ ครบถ้วน และตรงประเด็น อีกทั้งระบุข้อมูลและข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้ โดยต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบฯ ตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย

- (๑) เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายสำหรับการดำเนินการตามภารกิจนั้น
- (๒) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น
- (๓) สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกจำกัด
- (๔) ภาระหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน อันเนื่องมาจากการมีกฎหมายนั้น

- (๕) ผลกระทบต่องบประมาณ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ
- (๖) เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (๗) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อุปกรณ์ และงบประมาณที่ต้องใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (๘) การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (ถ้ามี)

ที่มาของคำตอบ

มาตรา ๑๗ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ และแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๒ ก ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒)

ข้อ ๒. คำถาม ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลข่าวสารเปิดเผยด้วยวิธีใดบ้าง

คำตอบ ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดวิธีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารไว้ ๓ วิธี ดังนี้

๑. การพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๗)
๒. การจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดู (มาตรา ๙)
๓. การจัดทำให้ออกเป็นเฉพาะราย (มาตรา ๑๑)

ที่มาของคำตอบ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑

ข้อ ๓. คำถาม กรมที่ดิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือไม่เพราะเหตุใด จงอธิบายรายละเอียด

คำตอบ “หน่วยงานของรัฐ” ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔ อธิบายได้โดยละเอียด ๘ ข้อ ดังนี้

๑. ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม รวมถึงส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม
๒. ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ
๓. ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

๔. ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงสภา

๕. ศาล ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม และศาลทหาร ทั้งนี้แต่เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี

๖. รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ รัฐวิสาหกิจทุกประเภทไม่ว่าจะตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น หรือตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ เช่น องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ องค์การคลังสินค้า เป็นต้น หรือตั้งขึ้นโดยกฎหมายเอกชน ทั้งที่ตั้งขึ้นโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นต้น และที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

๗. องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ ได้แก่ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายและมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพหนึ่งวิชาชีพใดเป็นการเฉพาะ เช่น เนติบัณฑิตสภา สภานายความแพทยสภา เป็นต้น

๘. หน่วยงานอิสระของรัฐ หมายถึง องค์การมหาชน และหน่วยงานธุรการขององค์การตุลาการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ (แต่ไม่รวมถึง หน่วยงานธุรการขององค์กรนิติบัญญัติซึ่งอยู่ในส่วนราชการสังกัดรัฐสภาอยู่แล้ว)

กรมที่ดิน สำนักงานที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา จึงเป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลชั้นเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ดังนั้น “หน่วยงานของรัฐ” ที่ไม่ได้ระบุไว้ในนิยามดังกล่าวไม่อาจทำตามเกณฑ์ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไปใช้บังคับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นได้

ข้อ ๔. คำถาม เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินมายื่นคำขอออกใบแทนโฉนดที่ดินเพียงบางคนเจ้าพนักงานที่ดินสอบสวนเฉพาะผู้ที่ยื่นคำขอแล้วจะออกใบแทนโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ขอได้หรือไม่

คำตอบ มาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินบัญญัติให้เจ้าของมาขอรับใบแทนโฉนดที่ดินได้ในกรณีโฉนดที่ดินของผู้ขอเป็นอันตรายชำรุดสูญหายนั้น หมายความว่า เจ้าของรวมคนหนึ่ง ๆ สามารถยื่นคำขอออกใบแทนโฉนดที่ดินต่อเจ้าพนักงานที่ดินได้ แต่เจ้าพนักงานที่ดินจะออกใบแทนโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ขอได้ก็ต่อเมื่อสอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ จนเป็นที่เชื่อถือได้ว่าโฉนดที่ดินเป็นอันตรายชำรุดหรือสูญหายไปจริง

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๖๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๕๘ และมติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินครั้งที่ ๖/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๙ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓)

ข้อ ๕. คำถาม ข้อเท็จจริงปรากฏ ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๙ นางสาวรายน่าหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๕๘ ตำบลโคกมั่งงอย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มาทำการสำรวจรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ต่อมามีการออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๓๗๘ ให้เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑

(๒) เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙ พนักงานเจ้าหน้าที่นำหลักฐาน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๕๘ ฉบับดังกล่าวมาดำเนินการออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๘ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินอีกและประกาศกำหนดวันแจกโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๔๕๖๘ ซึ่งออกตามมาตรา ๕๘ ตริ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๐

ให้ท่านวินิจฉัยว่าการออกโฉนดที่ดินจากหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ฉบับเดียวกันโฉนดที่ดินฉบับใดจะเป็นโฉนดที่ดินที่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเหตุใด

คำตอบ เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินประกาศกำหนดวันแจกโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๔๕๖๘ ตำบลโคกมั่งงอยอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งออกตามมาตรา ๕๘ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๕๘ ที่ใช้เป็นหลักฐานในการออกโฉนดที่ดินเลขที่ดังกล่าวย่อมถูกยกเลิกตั้งแต่วันที่กำหนดแจกโฉนดที่ดินตามนัยมาตรา ๕๘ ตริ วรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น การที่เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๓๗๘ ตามมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยอาศัย น.ส. ๓ ก. ฉบับเดียวกันให้กับนางสาวรายน่าเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑ อันเป็นระยะเวลาที่ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๕๘ ได้ยกเลิกและที่ดินดังกล่าวได้มีการออกโฉนดที่ดินไปแล้วจึงมีผลให้การออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๑๓๗๘ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิออกไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๔๕๖๘ ตำบลโคกมั่งงอยอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิซึ่งออกตาม

มาตรา ๕๘ ตีรี้ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ จึงเป็นโฉนดที่ดินที่ออกไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา ๕๘ มาตรา ๕๘ ตีรี้ และมติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินครั้งที่ ๒/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗)

ข้อ ๖. คำถาม กรณีคำพิพากษาศาลฎีกา แตกต่างกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา พนักงานเจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติตามแนวทางใด

คำตอบ เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว โดยปกติให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ที่มาของคำตอบ ๑. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๐๒/๒๕๓๐ เรื่อง การถอนสัญญาชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ (กรณีคำพิพากษาของศาลฎีกาแตกต่างกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา)

๒. หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น. ๑๑๓๑๐/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๒ เรื่อง การขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความในกฎหมาย

๓. มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๓ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินที่เกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๖๐)

ข้อ ๗. คำถาม เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้มีคำสั่งให้ออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ขอและได้ส่งคำสั่งเป็นหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้คู่กรณีทราบตามมาตรา ๖๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (การแจ้งคำสั่งจากการสอบสวนเปรียบเทียบ) แต่ผู้คัดค้านไม่ยอมรับหนังสือแจ้งคำสั่งฯ จะถือว่าเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบแล้วหรือไม่

คำตอบ ตามมาตรา ๖๐ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่งประการใดแล้วให้แจ้งเป็นหนังสือต่อคู่กรณีเพื่อทราบและให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ดังนี้ การที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้คู่กรณีแล้ว แม้ผู้คัดค้านจะไม่ยอมรับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว ก็ถือว่าเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้คู่กรณีทราบตามนัย มาตรา ๖๐ แล้ว

ที่มาของคำตอบ ๑. เทียบตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๑๕/๒๕๐๔ ซึ่งวินิจฉัยว่า กรณีผู้ให้เช่าส่งคำบอกกล่าวเลิกสัญญาเช่าโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแล้วถูกส่งกลับคืนมาโดยสลักหลังว่า “ผู้รับไม่อยู่ไม่มีใครรับแทน” ดังนี้ ถือว่ามีคนรับแต่ไม่มีใครรับแทน และการจัดการส่งคำบอกกล่าวเช่นนี้ ถือว่าได้ปฏิบัติตามสมควรที่จะกระทำได้แล้วเทียบได้กับวิธีส่งคำคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๗๙ เมื่อผู้เช่าหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับคำบอกกล่าว ต้องถือว่าได้รับทราบคำบอกกล่าวแล้ว

๒. มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๔/๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๕ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินที่เกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๖๐)

ข้อ ๘. คำถาม ผู้ยื่นขอออกใบแทนโฉนดที่ดินโดยอ้างว่าโฉนดที่ดินฉบับเจ้าของที่ดินสูญหาย เนื่องจากมีผู้ขอยืมไปเสนอขายต่อบุคคลที่สาม ต่อมาได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ขอยืมดังกล่าวคืนโฉนดที่ดินแต่ไม่ยอมคืนให้โดยได้มีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนไว้ ดังนั้น การขอออกใบแทนโฉนดที่ดินดังกล่าวจะถือเป็นกรณีโฉนดที่ดิน “สูญหาย” ตามนัยมาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ ผู้ยื่นขอออกใบแทนโฉนดที่ดินโดยอ้างว่าโฉนดที่ดินฉบับเจ้าของที่ดินสูญหาย เนื่องจากมีผู้ขอยืมไปเสนอขายต่อบุคคลที่สาม ต่อมาได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ขอยืมดังกล่าวคืนโฉนดที่ดินแต่ไม่ยอมคืนให้โดยได้มีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนไว้เป็นหลักฐานนั้น ยังถือไม่ได้ว่าโฉนดที่ดินสูญหาย ตามนัยมาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่เจ้าพนักงานที่ดินจะดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ได้ เนื่องจากโฉนดที่ดินไม่ได้สูญหายจริงแต่อยู่ในความครอบครองของผู้ยืม ซึ่งกรณีนี้ ผู้ขอจะต้องดำเนินการติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อติดตามเอาทรัพย์สินเสียก่อน หากศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้คืนโฉนดที่ดินแล้วแต่ไม่สามารถบังคับตามคำสั่งหรือคำพิพากษาได้หรือไม่มีช่องทางที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษาได้ด้วยประการใด ๆ แล้วเท่านั้น จึงจะถือว่าโฉนดที่ดินสูญหาย ซึ่งสามารถขอออกใบแทนโฉนดที่ดินได้ตามมาตรา ๖๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ที่มาของคำตอบ ๑. เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๐๖๗/๒๕๑๘

๒. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๐๘/ว ๖๖๕๒ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๔ เรื่อง การขอออกใบแทนโฉนดที่ดิน

๓. มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินที่เกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๖๐)

ข้อ ๙. คำถาม พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยวิธีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การพิจารณาว่า ส.ป.ก. เป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง (๑) หรือไม่ นั้น ถ้าตีความกฎหมายอย่างแคบผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ มุ่งเน้นถึงเรื่องการจัดที่ดินตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ นิคมสร้างตนเอง ซึ่งจะต้องมีเอกสาร น.ค. ๓ และนิคมสหกรณ์ต้องมีเอกสาร กสน. ๕ แต่ถ้าตีความกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพอย่างกว้าง ส.ป.ก. ก็เป็นการจัดที่ดินอย่างหนึ่งเหมือนกันตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยพิจารณาให้ความเห็นเป็นแนวทางไว้ว่าการดำเนินการปฏิรูปที่ดินถือเป็นการจัดที่ดินอย่างหนึ่ง การเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินก็เป็นการจัดที่ดินอย่างหนึ่ง ถ้าตีความ

อย่างกว้าง ส.ป.ก. ก็สามารถนำเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้ไม่มีกฎหมายห้าม หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแต่อย่างใด อยู่ที่เจตนารมณ์และการตีความกฎหมาย เมื่อ ส.ป.ก. ขอลออกโฉนดที่ดินเฉพาะรายได้ส.ป.ก. ก็นำจะนำเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้ โดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็อยู่ในลักษณะของกฎหมายว่าด้วยการจัดการที่ดินเพื่อการครองชีพ คล้ายๆ กับรูปแบบของนิคมหรือนิคมสหกรณ์ กล่าวคือ มีการออกเอกสารต่างๆ น.ค. ๓ หรือ กสน. ๕ ให้ และเมื่อมีการทำประโยชน์ครบถ้วนก็โอนให้อีกทั้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๙๔/๒๕๓๖ ได้วินิจฉัยไว้ว่า การที่มาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มานั้น กฎหมายมุ่งประสงค์จะให้ส.ป.ก. ถือสิทธิในที่ดินดังกล่าวเพื่อให้เอาที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน มิได้มุ่งหมายจะให้ ส.ป.ก. มีกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับเจ้าของทรัพย์สินในกรณีทั่วไป ดังนั้น การที่ ส.ป.ก. มาขอออกโฉนดที่ดินในนามของตนเอง แล้วไปทำเงื่อนไขกับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรปฏิบัติ และเมื่อเกษตรกรปฏิบัติตามเงื่อนไขก็โอนที่ดิน ให้การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงถือได้ว่าเป็นการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพอย่างหนึ่ง ส.ป.ก. จึงเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง (๑) และสามารถนำเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้ ที่ประชุมได้ร่วมการพิจารณาแล้วจึงมีมติว่า “สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมสามารถนำหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ก.) มาขอออกโฉนดที่ดิน โดยวิธีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ตามมาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้”

ที่มาของคำตอบ มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดินที่เกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๖๐)

ข้อ ๑๐. คำถาม ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลข่าวสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถพิจารณาไม่เปิดเผยได้ คือข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะอย่างไร

คำตอบ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลข่าวสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถพิจารณาไม่เปิดเผยได้ มี ๘ ลักษณะ ดังนี้

๑. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๔)
๒. การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ (มาตรา ๑๕ (๑))
๓. การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการป้องกัน การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบหรือการรู้แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม (มาตรา ๑๕ (๒))
๔. ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใดแต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจหรือคำแนะนำภายในดังกล่าว (มาตรา ๑๕ (๓))
๕. การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด (มาตรา ๑๕ (๔))

๖. รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกร้าสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร (มาตรา ๑๕ (๕))

๗. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย หรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น (มาตรา ๑๕ (๖))

๘. กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๑๕ (๗))

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕

ข้อ ๑๑. คำถาม การออกใบแทนโฉนดที่ดินแล้วแจ้งให้ผู้จัดการมรดกของผู้ได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา ๑๓๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีได้จดทะเบียนต่อไปในทันที สามารถเพิกถอนใบแทนโฉนดที่ดินฉบับดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ กรณีการออกใบแทนโฉนดที่ดินแล้วแจ้งให้ผู้จัดการมรดกของผู้ได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ โดยมีได้จดทะเบียนต่อไปในทันที จึงไม่เข้าองค์ประกอบของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ข้อ ๘ (๔) ใบแทนโฉนดที่ดินที่แจ้งให้ผู้จัดการมรดกของผู้ได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องเพิกถอนใบแทนโฉนดที่ดินฉบับนี้ โฉนดที่ดินฉบับเดิมนั้นยังคงใช้ได้ต่อไป

ที่มาของคำตอบ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๖๑ กฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๘ (๔) และมติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ที่เกี่ยวข้องกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๖๐ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒)

ข้อ ๑๒. คำถาม การแก้ไขเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ และเลขโฉนดที่ดิน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองใหม่ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องนั้น ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การแก้ไขเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ และเลขโฉนดที่ดิน กรณีมีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองใหม่ และไม่มีการรังวัดที่ดินแปลงที่ถูกเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองใหม่ให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๑๑ ของระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการต่อเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ เลขโฉนดที่ดิน การเขียนชื่อตำบล อำเภอ และการประทับตรา พ.ศ. ๒๕๕๔ กล่าวคือหากการตรวจสอบและสอบสวนเป็นที่ยุติโดยชัดแจ้งว่าที่ดินแปลงนั้น ได้ตั้งอยู่ในเขตการปกครองใหม่จริง ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าของที่ดินมายื่นคำขอหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลขหน้าสำรวจหรือเลขโฉนดที่ดิน ตลอดจนชื่อตำบล อำเภอ ตามเขตการปกครองใหม่ได้ โดยไม่ถือว่าการแก้ไขดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากการแก้ไขหลักฐานทางทะเบียนให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของเจ้าของที่ดินแต่อย่างใด

ที่มาของคำตอบ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการต่อเลขที่ดิน เลขหน้าสำรวจ เลขโฉนดที่ดิน การเขียนชื่อตำบล อำเภอ และการประทับตรา พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๑๑ และมติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ (พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือสรุปความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ที่เกี่ยวข้องกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๖๐ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒)

ข้อ ๑๓. คำถาม ที่ดินของรัฐ (ทางสาธารณประโยชน์) อยู่ในเขต ส.ป.ก. สามารถนำมาออกโฉนดที่ดินได้หรือไม่

คำตอบ ทางสาธารณประโยชน์ซึ่งอยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินจะสามารถนำมาขออนุญาตที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินได้หรือไม่ จะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. หากทางสาธารณประโยชน์ พลเมืองเล็กใช้หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินที่พลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว ก็สามารถถอนสภาพ ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินที่มีผลการถอนสภาพที่ดินนั้นทันที ตามมาตรา ๘ (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินดังกล่าวมาใช้ในการปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรมได้ และสามารถนำมาออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินได้

๒. หากทางสาธารณประโยชน์ พลเมืองใช้ประโยชน์หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินที่พลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว และ ส.ป.ก. ยังไม่มีการจัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนที่ดินแปลงดังกล่าวที่ดินก็ยังมีสถานะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ที่มาของคำตอบ

๑. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

๒. มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ข้อ ๑๔. คำถาม กรณีผู้ขอมีความประสงค์จะยื่นคำขอจดทะเบียนโอนสิ่งปลูกสร้างหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างแต่ไม่ปรากฏหลักฐานตามสัญญาที่ระบุงการได้มาของสิ่งปลูกสร้างหรือไม่มีหลักฐานการเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำหลักกฎหมายเรื่องส่วนควบตามนัยมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาประกอบการจดทะเบียนโอนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวให้แก่ผู้ขอได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ การนำหลักกฎหมายเรื่องส่วนควบ ตามนัยมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาประกอบการจดทะเบียนโอนสิ่งปลูกสร้างหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างโดยไม่มีหลักฐานการได้มาของสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวให้แก่ผู้ขอ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจตามมาตรา ๗๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ในการสอบสวนข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่าผู้จดทะเบียนได้กรรมสิทธิ์ในสิ่งปลูกสร้างตามหลักส่วนควบหรือไม่ หากสอบสวนแล้วเข้าหลักเกณฑ์การเป็นส่วนควบของที่ดิน ผู้จดทะเบียนย่อมได้กรรมสิทธิ์สิ่งปลูกสร้างนั้นด้วยหลักส่วนควบ

ที่มาของคำตอบ มติคณะกรรมการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายของกรมที่ดิน ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ (วาระ ๔.๔)

หมายเหตุ สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดินได้เวียนเป็นแนวทางปฏิบัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๑/ว ๒๒๗๓๗ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การโอนสิ่งปลูกสร้างหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างโดยไม่มีหลักฐานการได้มาของสิ่งปลูกสร้าง